

Valtuutettu Akinyemin ja valtuutettu Partasen valtuustoaloite koskien jälkihuollon asiakkaiden toimeentulon ja kouluttautumisen turvaamista

Helmikuu 2026 tuli voimaan hallituksen toimeentulotukilain uudistus. Sen vaikutuksesta Kela uudisti toimeentulotukilain soveltamisohjetta ja lisäsi sinne jälkihuoltonuorille vaateen nostaa opintolainaa ennen kuin he voivat hakea toimeentulotukea. Ohjetta sovelletaan jo toimeentulotukea saaviin jälkihuollon nuoriin elokuusta alkaen, muilta osin ohjeistus on jo voimassa. Aikaisemmin opintolainan nostamista ei tältä asiakasryhmältä perustelluista syistä vaadittu.

Toimeentulotukilain ja sen soveltamisen muutos eivät poista lastensuojelulaissa (§76a) olevaa hyvinvointialueille määräytyvää velvoitetta turvata jälkihuoltonuoren toimeentulo ja asuminen. Jos tätä velvoitetta ei enää kateta perustoimeentulotuen soveltamisella, jää jäljelle hyvinvointialueiden vastuu turvata jälkihuoltonuoren mahdollisuus opiskella ja siten kuntouttaa itseään ja katkaista ylisukupolvisia kierteitä ilman opintolainaa. Me valtuutetut vaadimme, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue huolehtii alueensa jälkihuoltonuorten subjektiivisesta oikeudesta toimeentulon turvaamiseksi ja pyrkii ensisijaisesti saamaan Kelan muuttamaan toimeentulotukilain soveltamistulkintaansa tai toissijaisesti maksamaan ehkäisevänä tai täydentävänä toimeentulotukena tai jälkihuollon taloudellisena tukena jälkihuoltonuoren opintojen aikaisen toimeentulon ilman opintolainan ottovelvollisuutta.

Perustelut:

Lastensuojelulain mukaan jälkihuoltonuorella on subjektiivinen oikeus taloudelliseen turvaan ja asumiseen, eikä näiltä hyvin haavoittuvassa asemassa olevilta nuorilta ole velvoitettu opintolainan nostamista osana opintojaan. Muuttunut tulkinta tuli ilman ennakkovaroitusta tai poliittista keskustelua, ja se on vaarantamassa monen jälkihuoltonuoren opintopolun ja toimeentulon.

Toimeentulon turvaamisella on haluttu tasoittaa sitä takamatkaa, jolta moni jälkihuoltonuori on aikuisuuteensa lähtenyt. Harvalla on taustallaan huoltaja tukenaan, varsinkaan taloudellisena tukena. Yhteiskunta on päättänyt ottaa nämä nuoret huostaansa heidän ollessa alaikäisiä ja siksi yhteiskunnalla on myös velvollisuus kantaa vastuunsa heidän aikuistumisen aikana. Hallituksen esityksessä lastensuojelulain uudistamiseksi (56/2023) tilannetta kuvataan näin: On arvioitu, että 40 prosenttia jälkihuoltonuorista on työn tai koulutuksen ja varusmiespalvelujen ulkopuolella (NEET). Heillä on enemmän päihde- ja mielenterveyshaasteita sekä asunnottomuutta kuin ikätovereillaan, ja he saavat usein lapsia ikätovereitaan nuorempana. Tutkimuksen mukaan

kodin ulkopuolelle sijoitetuilla lapsilla on aikuisiässä muuta väestöä todennäköisemmin pitkäkestoisia haasteita kouluttautumisessa ja työllistymisessä. Pojat kohtaavat pitkäkestoisia vaikeuksia useammin kuin tytöt”

Sijaishuollossa eläneillä on siis ylisukupolvinen riski syrjäytymiseen, ja he elävät muita haavoittavammissa tilanteissa. Siksi ei ole ihme, että myös YK:n lapsen oikeuksien komitea on vuonna 2023 osoittanut huolensa siitä, ettei Suomi riittävästi tue jälkihuoltoonuria ja suositellut Suomea varmistamaan, että lapsille suunnitellaan sijaishuollon jälkeiset yksilölliset jatkopolut tarkoituksena tarjota heille sosiaalista, koulutuksellista ja muuta asianmukaista tukea, jotta he sopeutuisivat onnistuneesti uudelleen perheeseen ja yhteiskuntaan.

Vasemmiston aluevaltuustoryhmän puolesta Aino Akinyemi

Vihreiden aluevaltuustoryhmän puolesta Henna Partanen

Allekirjoittaneet

24.2.2026

Akinyemi Aino / aloitteen jättäjä

Partanen Henna / aloitteen jättäjä

Laine Aino

Salovaara Taru

Paakkunainen Lotta

Aittakumpu Birgit

Hukari Hanna

Laine Anna

Gästrin Eva-Lena

Nurminen Minna

Ahltroos Tiina

Ahjoniemi Satu

Rodriguez Elina

Felipe Sini

Värmälä Johanna

Valkeapää Terhi

Ali Habiba

Hiila Eeva

Saari Leena

Ahonen Emmi

Vallin Riitta

Karimäki Johanna

Skaffari Laura

Peltoniemi Noora

Hyrkkö Saara

Mattsson Fanni

Kokko Elina

Mönttinen Ari

Keisteri-Sipilä Elli

Tiitinen Helena

Marttila Helena